

"PRZEGLĄD LWOWSKI"

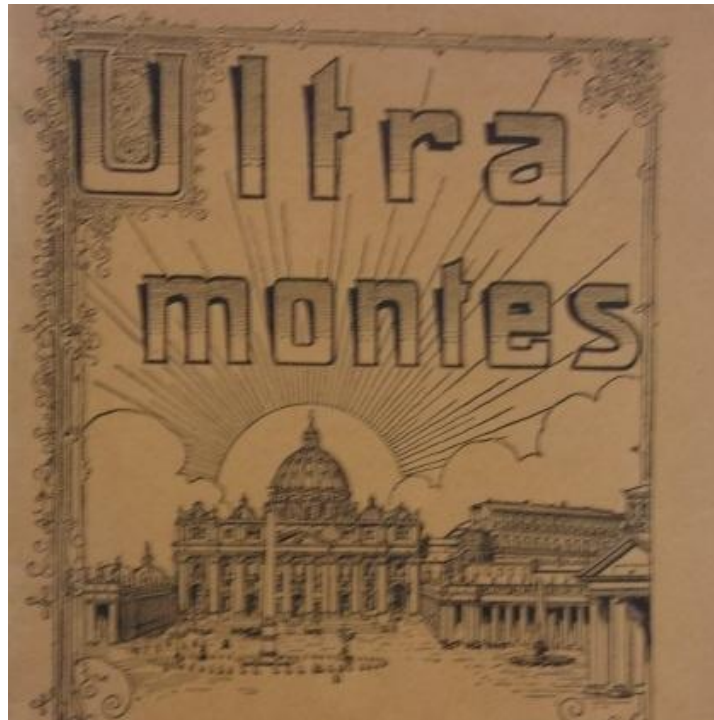
CHARAKTERYSTYKA I HISTORIA
niektórych wyrazów

Ultramontanin, Ultramontanizm
(Ultra montes)

KRAKÓW 2022

www.ultramontes.pl

CHARAKTERYSTYKA I HISTORIA niektórych wyrazów

Ultramontanin, Ultramontanizm *(Ultra montes)*

"PRZEGLĄD LWOWSKI"

Zagórzanin właściwym i dosłownym jest tłumaczeniem tego wyrazu, dziś tak często używanego, na oznaczenie tych katolików, którzy uznając Papieża za Głowę Kościoła, nie myślą o żadnym odszczepieństwie. Nazwy tej nie używano u nas nigdy; zagęściła się dopiero od czasu gdy Ojca Świętego obdarto z ojcowizny. Co tym dziwniejsza, że my, ofiary zaboru, stajemy niejako po stronie dzisiejszych zaborców, kiedy przeciwników gwałtu dokonanego na własności kościelnej piętnujemy pogardliwym mianem ultramontanów. Nazwa ta miała we Francji kiedyś swoje znaczenie, gdy despotyzm Ludwika XIV, nie lubiący żadnej niezawisłości w swym państwie, usiłował utworzyć kościół Gallikański, i wtedy to stronników ścisłej jedności z Głową Kościoła rzymskiego, nazwano ultramontanami. U nas za czasów Uchańskiego, kiedy

niektórym głowom obalamuconym reformacją, zachciewało się utworzyć "kościółek narodowy" – nazwa ta mogłaby być mieć pewne znaczenie, ale że niekoniecznie przez Alpy trzeba się było z Polski dostawać do Rzymu, więc i ultramontanów nie wynaleziono, tylko stronników ścisłej jedności, nazywano po prostu Rzymczykami. Jakim tytułem ten wyraz przyswojono sobie w pisaniu i w mowie, w ostatnim lat dziesiątku? powiedzieć trudno, bo ani stan duchowny nie ma zachcianek do formowania "kościółka narodowego", ani też żadna poważniej myśląca głowa nie chwyta się tej nienarodowej myśli. Zdaje się, że nie z potrzeby rzeczy, pożyczylimy tego wyrazu, ale się z miny podobał, bo dobrze brzmi, tym samym jak raz (1) nadaje się do słownika pogardliwych epitetów, tej części naszej prasy, co choć wywija chorągwią narodową, gorzej szkodzi narodowości niż otwarci jej przeciwnicy.

Strzelanie epitetami – to cała taktyka tych niesumiennych kierowników opinii. Wielka część co ich czyta, nie rozumie znaczenia cudzoziemskich epitetów, lecz zwiedziona brzmącym efektem wyrazu, domyśla się czegoś okropnego. Znałem swawolnego chłopaka, który niczym nie dał się uspokoić tylko gdy mu pogroźono rejestrem.... Pójdiesz do rejestru! Nie rozumiał on wyrazu, ale się go bał niezmiernie....

Podobnie i ultramontanin wymówiony z warczącym *r*, przeraża i straszne nasuwa domysły. Niezrozumiały epitet, tonem obelgi rzucony z armaty szumnego frazesu – oto jedyna broń żydowsko-liberalnej prasy, pielęgnowanej u nas z zadziwiającą lekkomyślnością.

Fragment artykułu z czasopisma "Przegląd Lwowski", Rok trzeci (1873). Tom VI. (Wydawca i Redaktor X. Edward Podolski). Lwów 1873, ss. 304-305. (Cały art. pt. *Charakterystyka i historia niektórych wyrazów* na ss. 293-306). (2)

(Pisownię nieznacznie uwspółcześiono; ilustracje i przypisy od red. *Ultra montes*).

Przypisy:

(1) "jak raz" = w sam raz, akurat, właśnie.

(2) Por. 1) "Przegląd Lwowski", *Charakterystyka i historia niektórych wyrazów*. a) [Tradycja \(czyli podanie\)](#). b) [Wstecznik – Wstecznictwo](#). c) [Jezuita](#). d) [Reklama](#).

2) Ks. Umberto Benigni, [Ultramontanizm](#).

3) "Przegląd Katolicki", [Po co u nas mowa o ultramontanach?](#)

4) "Myśl Katolicka", a) [Dla katolików rzymskich integralnych](#). b) [Prawda integralna](#). c) [O katolików integralnych \(I\)](#). d) [O katolików integralnych \(II\)](#). e) [Po czym poznać liberała?](#) f) [O katolicyzm integralny](#).

5) Józef kardynał Hergenröther, a) [Rzekome błędy i sprzeczności Papieży](#). b) [Pontyfikat Grzegorza VII](#). c) [Pontyfikat Bonifacego VIII. Kościół i państwo. Władza papieska](#).

6) Ks. Antoni Tauer, [Gallikanizm. \(Gallikańskie swobody\)](#).

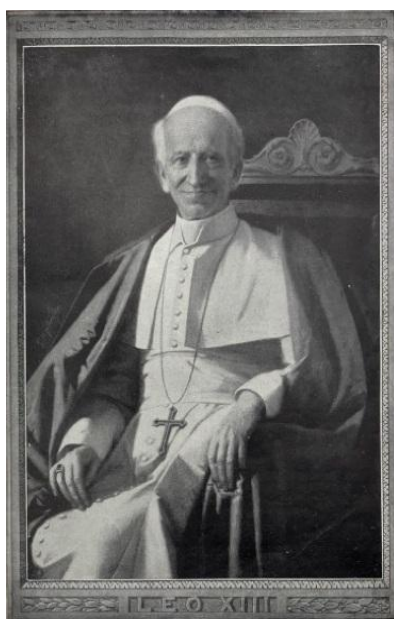
7) "Tygodnik Soborowy", a) [Biskupi wobec Soboru i Papieża](#). b) [Zamiary masonerii co do Soboru. Matriarchinie Soboru](#). c) [Nieomyślność papieska i niemiecka teologia](#). d) [Walka i Zwycięstwo](#).

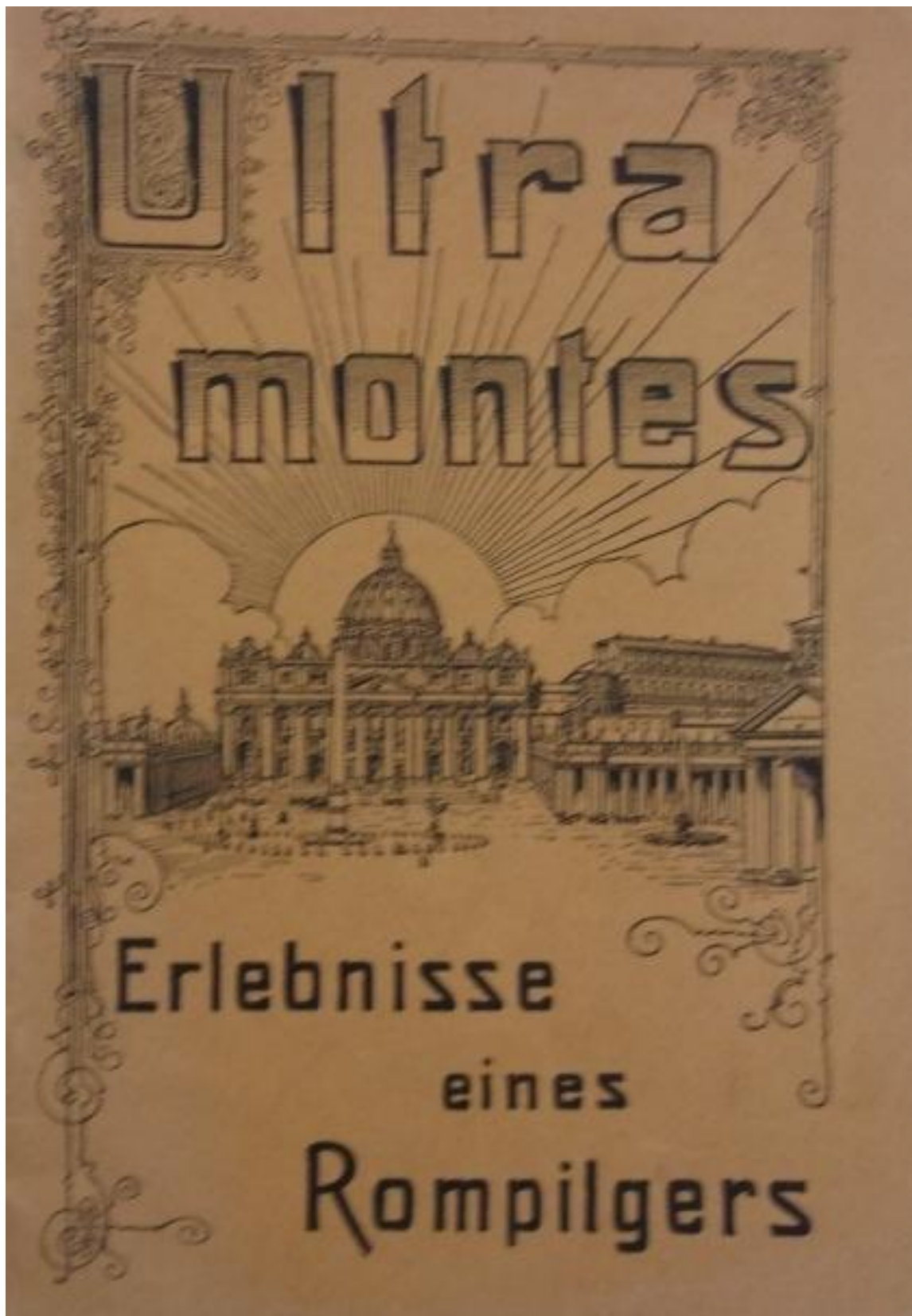
8) a) [Mały katechizm o Syllabusie](#). b) [Mały katechizm o Nieomyślności Najwyższego Pasterza](#).

9) Henryk Hello, a) [Nowoczesne wolności w oświeceniu encyklik. Wolność sumienia – wolność wyznania – wolność prasy – wolność nauczania](#). b) [Syllabus w wieku XX](#).

10) Bp Władysław Krynicki, a) [Dzieje Kościoła powszechnego](#). b) [Sobór Watykański](#). c) [Zasady modernizmu](#).

11) Ks. Zygmunt Golian, a) [Moderantyzm a ultramontanizm. \(Polemika ze "stańczykiem" Józefem Szujskim\)](#). b) [W odpowiedzi panu Mazurowi na jego broszurę pt. "Nasi ultramontanie"](#).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)
Cracovia MMXXII, Kraków 2022